

Allah bizi neden imtihan ediyor?

www.ateistlerecevap.org/2017/01/allah-bizi-neden-imtihan-ediyor.html

ateistlerecevap

Ocak 29, 2017

Cevap 1:

Allah Teâla günah işleme kabiliyeti olmayan meleklerle, hiç sorumlu olmayan hayvanları yaratmıştır. Bu iki varlıktan başka, hem melekleri geçecek kadar mükemmel, hem de akli olmayan hayvanlardan daha aşağı olacak kadar kötü olma özelliğindeki insanı yaratmıştır.

Allah'ın hiçbir şeye muhtaç olmadığını,

kainata ve içindeki faaliyetlere bakan bir insan görebilir. *Biz bir düşünelim, dünyaya gelmeden önce kainatın neyi eksikti de biz geldikten sonra tamamladık. Veya ibadetimizle ne yapıyoruz ki Allah'ın herhangi bir ihtiyacı görülüyor.*

Allah her şeyi kemaliyle bilendir. Ama bu bilmesi bizi yönlendirmesi anlamına gelmemektedir. Çünkü O'nun ilmi ezeldir. Yani geçmiş, gelecek ve şimdiki zamanı aynı anda müşahede eder. Ve herkes vicdanen bilir ki, istediğim şeyi yaparım, konuşurum istemediğim şeyi yapmam. Bu kaideye göre Allah bizim ne yaptığımızı bilir. Ama biz de yaptığımız şeyin irademizle olduğunu vicdanen ve alken biliriz.

Allah bizi kendisini tanımak ve kendisine layık olacak şekilde ibadet etmek için yarattı. Bu vazifeyi yerine getirecek alet ve cihazları da yaratmıştır. Yani bizden istenen şeyler ile bunları karşılayacak sermaye muvazenedir. Burada herhangi bir adaletsizlik olmadığını bütün insaf ve vicdan ehli bilir. Fakat Allah'ın bizi yaratırken bize sorup sormaması ise, tamamen Allah'ın iradesini kısıtlamak anlamına gelir.

Oysa alimlerimizin ittifakı ile "Allah – la yüsel"dir. Yani yaptığı işlerden sorguya çekilmez. Ama kainatta yaptığı ve yarattığı herhangi bir hadisenin hikmetsiz veya adaletsiz olduğuna dair hiç kimse ağzını açamamaktadır. Çünkü, kainatta hikmetsiz ve abes olabilecek bir durum yoktur. Bütün kainatı didik didik araştıran bilim adamları bu ilahi hikmet karşısında hayrete düşmektedir.

Allah'ın insanı yaratmasının çok hikmetlerinden birisi ibadettir. Çünkü:

1. Allah insanı imtihan için yarattı. Bu hikmet insanın yaratılmadan olamayacağı kesindir.
2. Allah kainatta tecelli ettiği cemel ve kemalini hem kendisi *-kendine mahsus bir şekilde-* görmek hem de başkalarının gözüyle görmek istiyor. Başkasının görmesi derken bunların başında insan gelmektedir. Bu hikmet de yine insanın yaratılmasını gerekli kılıyor.
3. İbadet için yarattı. Bu hikmetin yerine gelmesi için var olan birisi gerektir. Yaratılmadan ibadetin yerine gelmesi mümkün değildir. Burada yaptığımız ibadetin miktarına göre cennetteki yerimiz hazırlanıyor.
4. Allah'ın her şeyden daha büyük olduğunu ilan etmek ve Allah'ın emirlerini yaymak. Bu hikmetin yerine gelebilmesi için, hem tebliğ edenin hem de tebliğ edilenin yaratılması icap eder.

5. Bir çekirdeğin ağaç olması için toprağa girmesi gerektiği gibi, insanın da yetişip olgunlaşması ve terakkisi için dünya tarlasına gönderilmiştir.

6. Eğer başka alemde yaratılsaydık o zaman da neden bu alemde yaratıldık diye sormamız gerekecekti. İnsan için en mükemmel imtihan salonu bu olduğu için buraya gönderildik denilebilir.

İşte tüm kainatta rastlanılamayan hikmetsiz iş ve fiillere elbette şeriatla da rastlanmaz. Yani bizim taşıyamayacağımız işleri Allah bize yüklemesin. Bütün hayvanlara, bitkilere ve cansızlara vazifeler yükleyen Allah, elbette bize de bazı vazifeler yükleyecektir. Yoksa tüm kainatta mevcut olan hikmet, insanlar yönünden abes olacaktı. Hiçbir işinde abesiyet ve çirkinlik olmayan ve bu gibi şeylerden münezzehe olan Allah, elbette insanlara da taşıyabilecekleri bir yükü yüklemesi gerekmektedir.

Kâinatın ömrü milyarlarca yıl ile ifade ediliyor; insanlık âleminin ömrü ise bin seneye ifade ediliyor. Henüz insan nevi yaratılmadan, bu hadis-i kudsîde verilen haber, öncelikle melekler âlemine bakıyordu. Allah'ı bilen, eserlerini temaşa ve tefekkür eden, O'na isyandan uzak bu mübarek varlıklar, hadis-i kudsîde verilen haberi ibadetleriyle, tesbihleriyle, itaatleriyle, marifet ve muhabbetleriyle tahakkuk ettirmiş oluyorlardı. Hayvanlar âlemi de yaratılış gayelerine tam uygun bir hayat sürmekle, ruhları yönüyle, melekleri andırıyorlardı. Bitkiler âlemi ve cansız varlıklar da mükemmel bir itaat ile vazife görüyorlardı.

“Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı tesbih ve O'na hamd etmesin...”(İsra, 17/44)

mealindeki âyet-i kerimede geçen “şey” tabiri, canlı-cansız her varlığı içine alır. Her şey O'nu tesbih eder ve O'na medih ve senada bulunur.

Cenab-ı Hak, bütün bu tesbih ve ibadetlerin çok daha ileri derecesini icra etmeye kabiliyetli bir başka mahiyet daha yaratmayı irade buyurdu: İşte bu ulvi mahiyet, arzın halifesi olacak olan insandı. Cenab-ı Hak, topraktan bir insan yaratacağını meleklerle haber verdiğinde, yukarıdakine benzer bir soru, meleklerden de gelmiş ve onlara cevaben, “Siz benim bildiklerimi bilemezsiniz,..” buyrulmuştu.

İmtihana tabi tutulan ve kazanmaları halinde melekleri geçecek olan bu yeni misafirler, âyet-i kerimede de haber verildiği gibi, ancak Allah'a ibadet için yaratılmışlardı.

“Ben, cinleri ve insanları ancak bana ibadet etsinler diye yarattım.” (Zariyat, 51/56)

Âyette geçen “ibadet” kelimesine bir çok tefsir âliminin “marifet” mânâsı verdiği dikkate alındığında, bu insanın, Allah'ı tanımak, varlığını, birliğini bilmek, sıfatlarının sonsuzluğuna inanmak, mahlûkat âlemini de hikmet ve ibret nazarıyla temaşa ve tefekkür etmekle vazifeli olduğu anlaşılıyordu.

Bu mümtaz mahlûk, sadece cemal tecellilerine muhatap olmayacak, Cenab-ı Hakk'ın hem cemal, hem de celal tecellileri ile ayrı ayrı imtihanlara tabi tutulacaktı.

Nitekim öyle oldu ve öylece devam ediyor. Nimetler, ihsanlar, ikramlar, güzellikler, sıhhat, afiyet, ferah, gibi haller hep cemal tecellileridir. Ve insanoğlu bunlara karşı şükredip etmeme şıklarından birini tercihle karşı karşıya. Maalesef, nefis ve şeytanın galebesiyle çoğu insan, cemal tecellileriyle sarhoş olup bu imtihanı kazanamıyorlar.

İmtihanın diğer yönü, hastalık, musibet, bela, afet, ölüm gibi celal tecellileri... Ve neticede sabır, tevekkül, teslim, rıza, imtihanına tabi tutulma. Akıl aksini düşünse de gerçek şu ki, bu imtihanı kazananlar, birincilere nispetle çok daha fazla.

Bundaki hikmet şu olsa gerek: Musibet ve hastalıklar, insana kul olduğunu, aciz bir varlık olduğunu çok iyi hatırlatıyor, ders veriyorlar. Konumuza ışık tutacak bir Nur cümlesi:

“Fâtır-ı Hakîm, insanın mahiyet-i maneviyesinde nihayetsiz azîm bir acz ve hadsiz cesîm bir fakr dercetmiştir. Tâ ki, kudreti nihayetsiz bir Kadîr-i Rahîm ve gınası nihayetsiz bir Ganiyy-i Kerim bir zâtın hadsiz tecelliyatına câmi’ geniş bir âyine olsun.” (Sözler, Yirmi Üçüncü Söz)

İbadet ve marifet için yaratılan insan, bu vadide mertebe kat edebilmek için aczini ve fakrını hissedecek, sürekli olarak Rabbine sığınacak ve Ondan medet dileyecektir. Duadan geri durmayacak, huzuru yakalamaya çalışacaktır. Bunlar ise başta nefis ve şeytan olmak üzere, dünya hayatında insanı, medet dilemeye ve sığınmaya götüren her türlü musibet, hastalık, çaresizlik ve sıkıntılarla mümkün.

Çaresizlik içinde kalıp Rabbine sığınan ruhlar, bu dünya imtihanını kazanma noktasında müsbet bir puan almış oluyorlar. Ama, refah, sıhhat ve saadet gibi tecellilerde insanoğlu, aczini anlamak yerine, bunlara meftun olup, kul olduğunu unutup, gaflete dalabiliyor. Konunun çok önemli bir yanı da şu: Marifetullah, yani Allah’ı tanıma denilince, bütün isim ve sıfatları dikkate almak gerekiyor; sadece cemalî isimleri değil.

Allah, Rahman olduğu gibi Kahhar’dır da. İzzeti tattıran da Odur zilleti çektiren de. Bu dünyada sadece cemalî isimler tecelli etse ve insan sadece bunlara muhatap olsa idi marifeti noksan kalırdı. Bu imtihan meydanında, insanoğlu Allah’ı hem celal, hem de cemal sıfatlarıyla tanımak durumunda. Ahirette ise, yollar ayrılacak. İnsanların bir kısmı ibadet, ihlas, salih amel ve güzel ahlâklarına mükâfat olarak, cennete girecek ve lütuf, kerem, ihsan gibi nice cemal tecellilerine, azamî ölçüde ve ebediyen muhatap olacaklar. Küfür ve şirk yolunu tutarak dalalet ve sefahate düşenler ise celal, izzet ve kahır tecellileriyle karşılaşacaklar. Böylece, ahiret yurdunda, Allah’ın hem cemalî hem de celalî isimleri en ileri mânâda tecelli etmiş olacak.

Nur Külliyat’ında bir dua cümlesi var:

“Bize gösterdiğiniz nümünelerin ve gölgelerin asıllarını, menbalarını göster.” (Sözler, Onuncu Söz)

Bu dünyadaki varlıklar, ahirete nispetle, gölge kadar zayıf bir tecelliye muhatap oluyorlar. Ve bu gölge hayatın gereğini yapan ve hakkını vermeye çalışan insanlar asıla kavuşuyorlar.

Şunu da unutmamak gerekiyor: Lütuf gibi kahrın da aslı ahirette.

Cevap 2:

Kaderi ikiye ayırabiliriz: İzdırari kader, ihtiyari kader.

“İzdırari kader”de bizim hiçbir tesirimiz yok. O, tamamen irademiz dışında yazılmış.

Dünyaya geleceğimiz yer, annemiz, babamız, şeklimiz, kabiliyetlerimiz ızdırari kaderimizin konusu. Bunlara kendimiz karar veremeyiz. Bu nevi kaderimizden dolayı mesuliyetimiz de yok.

İkinci kısım kader ise, irademize bağlıdır. Biz neye karar vereceksek ve ne yapacaksak, Allah ezeli ilmiyle bilmiş, öyle takdir etmiştir. Sizin sorduğunuz soruda bu alanda müzakere edilmektedir. Yani siz bir aday tipi belirliyorsunuz ve arıyorsunuz. Allah da sizin istediğiniz vasıflara sahip birkaç kişiyi önünüze çıkarıyor. Sizde bunlardan birini iradenizle beğenip kabul ediyorsunuz. *Alah’ın seçtiğiniz eşin kim olduğunu ezelde bilmesi kader, fakat sizin iradenizle seçmeniz cüz’i irade dediğimiz insanın mesuliyet sınırlarıdır.*

Kalbimiz çarpıyor, kanımız temizleniyor, hücrelerimiz büyüyor, çoğalıyor, ölüyor.

Vücudumuzda, bizim bilmediğimiz birçok işler yapılıyor. Bunların hiçbirini yapan biz değiliz. Uyuduğumuz zaman bile bu tür faaliyetler devam ediyor.

Ama şunu da çok iyi biliyoruz ki, kendi isteğimizle yaptığımız işler de var. Yemek, içmek,

konuşmak, yürümek gibi fiillerde karar veren biziz. Zayıf da olsa bir irademiz, az da olsa bir ilmimiz, cılız da olsa bir gücümüz var.

Yol kavşağında hangi yoldan gideceğimize kendimiz karar veriyoruz. Hayat ise, yol kavşaklarıyla dolu.

Şu halde, bilerek tercih ettiğimiz, hiçbir zorlamaya maruz kalmaksızın karar verip işlediğimiz bir suçu, kendimizden başka kime yükleyebiliriz?

İnsanın cüz-i ihtiyari adı verilen iradesi, önemsiz gibi görülmekle beraber, kainatta geçerli olan kanunlardan istifade ederek büyük işlerin meydana gelmesine sebep olmaktadır.

Bir apartmanın üst katının lütuflarla, bodrum katının ise işkence aletleriyle dolu olduğunu ve bir şahsın bu apartmanın asansörü içerisinde bulunduğunu farz ediniz. Kendisine, apartmanın bu keyfiyeti daha önce anlatılmış bulunan bu zat, üst katın düğmesine bastığında lütfu mazhar olacak, alt katın düğmesine bastığında ise azaba duçar olacaktır. Burada iradenin yaptığı tek şey, sadece hangi düğmeye basılacağına karar vermesi ve teşebbüse geçmesidir. Asansör ise, o zatın kudret ve iradesiyle değil, belirli fizik ve mekanik kanunlarla hareket etmektedir. Yani, insan üst kata kendi iktidarıyla çıkmadığı gibi, alt kata da kendi iktidarıyla inmemektedir. Bununla beraber asansörün nereye gideceğinin tayini, içindeki şahsın iradesine bırakılmıştır.

İnsanın kendi iradesiyle yaptığı bütün işler, bu ölçüyle değerlendirilebilir. Mesela; Cenab-ı Hak, meyhaneye gitmenin haram, camiye gitmenin ise faziletli olduğunu insanlara bildirmiş bulunmaktadır. İnsan bedeni ise kendi iradesiyle, misaldeki asansör gibi her iki yere de gitmeye müsait bir yapıdadır.

Kainattaki faaliyetlerde olduğu gibi, beden içindeki faaliyetlerde de insanın iradesi söz konusu olmamakta ve insan bedeni, kanun-u külli adı verilen ilahi kanunlarla hareket etmektedir. Fakat onun nereye gideceğinin tayini, insanın irade ve ihtiyarına bırakılmıştır. O hangi düğmeye basarsa, yani nereye gitmek isterse, beden oraya doğru hareket etmekte, dolayısıyla da gideceği yerin mükafatı veya cezası o insana ait olmaktadır.

Dikkat edilirse, kaderi bahane ederek, *“benim ne suçum var”* diyen kişinin, iradeyi yok saydığı görülür.

Eğer insan, *“rüzgarın önünde sürüklenen bir yaprak”* ise, seçme kabiliyeti yoksa, yaptığından mesul değilse, o zaman suçun ne manası kalır? Böyle diyen kişi, bir haksızlığa uğradığı zaman mahkemeye müracaat etmiyor mu?

Halbuki, anlayışına göre şöyle düşünmesi gerekirdi: *“Bu adam benim evimi yaktı, namusuma dil uzattı, çocuğumu öldürdü, ama mazurdur. Kaderinde bu fiilleri işlemek varmış, ne yapсын, başka türlü davranmak elinden gelmezdi ki.”*

Hakkı çiğnenenler gerçekten böyle mi düşünüyorlar?

İnsan yaptığından sorumlu olmasaydı, “iyi” ve “kötü” kelimeleri manasız olurdu.

Kahramanları takdire, hainleri aşağılamaya gerek kalmazdı. Çünkü, her ikisi de yaptığını isteyerek yapmamış olurlardı. Halbuki hiç kimse böyle iddialarda bulunmaz. Vicdanen her insan, yaptıklarından sorumlu olduğunu ve rüzgarın önünde bir yaprak gibi olmadığını kabul eder.

KAYNAK

www.sorularlaislamiyet.com